

BIDRAG TIL
BELYSNING AF PROSTITUTIONEN
OG
SAMFUNDETS STILLING TIL DEN

AF

FRK. H. REINHARD
PRAKT. LÆGE

UDGIVET AF
FORENINGEN IMOD LOVBESKYTTELSE FOR USÆDELIGHED

1906. h. 688^b

KJØBENHAVN
I KOMMISSION HOS V. THANING & APPEL
GRÆBES BOGTRYKKERI
1905

Bidrag til Belysning af Prostitutionen og Samfundets Stilling til den.

Af

Frk. *H. Reinhard*,

prakt. Læge.

Der er i vort Samfund en Kræftskade, som hærger Folkenes Liv og Lykke, en Giftdrage, som kræver flere Ofre, end de, vi læste om i Sagn og Æventyr. Det er Kjønslivet der, hvor det intet har at gøre med en Kjærlighedsforbindelse mellem Mand og Kvinde, den være sig nu af mer eller mindre sanselig Art, og intet at gøre med Skabelsen af nyt Liv i det Barn, som er to Menneskers fælles Eje og fælles Glæde. Det er Kjønslivet, hvor det betyder den rent legemlige Kjønndrifts Tilfredsstillelse, forhandlet som en Vare mellem Mand og Kvinde, hvor den ene ikke har én kjærlig Tanke for den anden, men ofte nok Had og Foragt.

Ligesaa sikkert som denne Handel er hæslig og modbydelig i sit Væsen, saa vist virker den modbydeligt paa Tanke og Følelse hos ethvert aandelig sundt og rent Menneske, hvad enten det er Kvinde eller Mand, forudsat at Hovedet er klart og Sanserne i Ro; men ikke desto mindre er det saa, at den har været til fra de ældste Tider og til alle Tider. En og anden vil maaske tilføje: «Ja, og overalt, hvor der har været Mennesker.» Men saadan forholder det sig ikke; Prostitutionen findes ikke allevegne, hvor der blot findes Mænd og Kvinder. Den har aldrig spillet en Rolle i de smaa, enkle Samfund, hvor hver Mand forholdsvis let kan erhverve sig Hus og Hjem, fordi Livet der er simplere og lettere, og hvor enhver, Mand som Kvinde, er støttet og omgjærdet ved Slægts og Venners saavel Agtelse som Kritik.

Prostitutionen trives først i de større tætpakkede Bybefolkninger, hvor de mange enlige Existenser findes, som ingen paa nært Hold agter paa eller bekymrer sig om, hvor Kampen for Sælvstændighed er langt haardere, og hvor endelig Fristelsen er saa stor, ikke mindst, fordi der her findes det Proletariat, som

ikke kjendes i en mere spredt Befolkning, et Proletariat, hvori Pigebørn vokser op, fortrolige fra Fødslen med snart sagt enhver Slags Usædelighed, for derpaa at være henvist til at tjene deres Brød paa egen Haand og ved slet lønnet og slidende Arbejde. For dem gaar Vejen til at opnaa noget af Livets Goder kun altfor let gennem Prostitution. Ikke, som man ret ofte hører paastaet, fordi de er født med særlig Skjøgenatur, men fordi det, de ofrer, aldrig af andre er taget Vare paa eller respekteret, og aldrig er blevet dem selv bevidst som et Eje, de skulde vogte og værne om.

Derfor tør man ogsaa nok sige, at vel har Prostitutionen ogsaa i tidligere Aarhundreder været til og blomstret frodigt i mange af den Tids store Byer, maaske endog visse Steder i et Omfang og under Former, som man nu ikke kjender det; men aldrig har den haft saa stor en Betydning for saa stort et Flerstal af hele Folket som i Nutiden med dens Kjæmpebyer og dens Centralisation af hele Landets Liv i disse Byer. For man maa vel huske, at ikke alene er Storbyerne i sig selv saa mange, mange Gange større, end de var for blot 100 Aar siden, og rummer altsaa til Stadighed en uforholdsmæssig stor Del af Befolkningen; men Cirkulationen er jo forøget saa mægtigt, at det store Flerstal af alle Mænd cirkulerer gennem de store Byer. Alene den almindelige Værnepligt bevirker jo, at næsten enhver ung Mand en Tid lever løs og ledig i en større By, og hertil kommer saa alle dem, som Studier og Uddannelse af forskjellig Art og endelig Storbyens rigere og mangfoldigere Erhvervsliv bringer derind.

Derfor har Prostitutionen med al den Ødelæggelsens Vederstyggelighed, den fører over Menneskene, over Mand, som over Kvinde og over den enkelte som over hele Samfundet, i Nutiden en Betydning som aldrig før; og det er da heller intet Under, at virkelig Forstaaelse og virkeligt Kjendskab til den Sag nu endelig breder sig med Magt, medens det før blot gjaldt om at dække og skjule og holde saa mange som muligt udenfor klar Forstaaelse af, hvordan de virkelige Forhold var.

Men det, som fremfor alt har sat Skræk i Blodet er jo det stigende Kjendskab til al den legemlige Elendighed, som spredes ud blandt Menneskene fra Prostitutionen, og som endog Sagskundskaben først i den nyeste Tid er trængt tilbunds i. Kjøn-

sygdommenes Udbredelse og Omfanget af de Ødelæggelser, de anretter i hele Samfundet, er det jo, som har tvunget de mange, der ellers roligt vilde ladet Sagen gaa sin skjæve Gang, til overhovedet at bekymre sig om den.

Og fordi denne Angst for Sygdommene ikke just er det samme som Had til og Frygt for selve Ondet, saa er det maaske ikke saa underligt, at vort nuværende Samfund, tiltrods for at de civiliserede Folkeslag saa at sige trues paa Livet fra den Kant, ikke er stort bedre rustet, eller har renere og stærkere Vilje til at udkjæmpe Striden med den ældgamle Fjende, end tidligere Tiders Samfund. — Og det, som til syvende og sidst lammer baade Styrken og Viljen, det er den forfalskede og højst uretfærdige Opfattelse af det hele Forhold, som har været vedtaget og nedarvet fra Slægt til Slægt.

Samfundets, om jeg saa maa sige, officielle Opfattelse af Prostitutionen ser omtrent saaledes ud: Der findes altid et vist Antal Kvinder, hvis Natur og Anlæg, og maaske ogsaa til en vis Grad ydre Kaar, gjør dem til et villigt Bytte for Mændenes stærke Kjønndrift, eller rettere bringer dem til at udnytte denne for Vindings Skyld. Derfor vil Prostitutionen aldrig kunne udryddes, og man maa kun søge at modarbejde og indskrænke den ved overfor de omtalte Kvinder at anvende en passende Blanding af Straf og Oprejsningsarbejde paa samme Maade, som man søger at neutralisere andre forbryderske Elementer i Staten som Tyve og Voldsmænd, hvoraf der ogsaa altid vil findes et vist Antal.

Men Skjøgerne udgjør ikke Prostitutionen, saa lidt som Ørerne et Æsel eller Kløerne en Kat; ej heller er de første Aarsag til dens Tilblivelse. Det er saa klart, som at to og to er fire, at Drivkraften i dette Forhold er Mændenes Kjønndrift, af den simple Grund, at denne er en Kraft, medens de paagjældende Kvinders Indsats netop er Mangel paa de Sjælekræfter, der holder bedre udrustede Kvinder oven Vand. — Og hver eneste Gang en Kvinde sælger sig, er der en Mand, som kjøber hende. Det kunde synes overflødig at fremhæve dette; men det er næsten vidunderligt, hvorledes denne Kjøber saa at sige svinder bort fra den almindelige Bevidsthed og lades ude af Betragtning. Hvorledes er det muligt, at saa godt som hele Verden overfor en Handling, som ikke under nogensomhelst Omstændigheder

kan udføres af én alene, men altid og ufravigelig udføres af to i Forening, ligefrem kan beherskes af den Forestilling, at den egentlig kun begaas af én af Parterne, eller ialfald kun kan lægges en af Parterne til Last? Hvorfra henter man de slaaende Argumenter, som kunde berettigede en saa iøjnefaldende uretsfærdig Skiften Sol og Vind?: Det er kun Kvinden, som sælger sit Legeme for Penge, siger man, og det er deri, det fordømmelige og nedværdigende ligger. Vel, det indrømmes, at dette er en sørgeligt nedværdigende Sag at indlade sig paa, men hvordan skal da den dømmes, som betaler en anden for at begaa en skjændig Handling, tilmed for selv at opnaa en Nydelse. Og hvad nu selve Handlingen angaar; er det til syvende og sidst ikke et rent Postulat, at kun Kvindens Andel i Handlingen er nedværdigende? Hvorpaa støtter man den Paastand, at det ikke skulde være nedværdigende for en Mand at give sit Legeme til Pris for en Skjøge? Motiverne til at indlade sig paa Handelen er saavist heller ikke af saa vidt forskjellig Art, at den derved skulde blive mindre uværdig fra Mandens Side. Kvinden søger herved som Regel Opnaelsen af forskjellige af Livets Nydelser, som ellers er hende nægtet, Manden søger sin Kjønndrift tilfredsstillet; det ene Maal staar vel ikke ethisk set saa overordentlig højt over det andet. Og skal vi endelig tale om, for hvem af de to Fristelsen er størst og vanskeligst at overvinde, saa turde det være tvivlsomt, om ikke Flertallet af de Pigebørn, som rekruterer Skjøgerne Rækker er ligesaa stærkt fristede hertil, som en hvilken som helst Mand til at give efter for sin Kjønndrift. — Nej, den Kjendsgjærning, at den rent legemlige Kjønndrift, ialfald saaledes, som Forholdene og Menneskene har udviklet sig nu i vort civiliserede Samfund, er stærkere og vanskeligere at overvinde for Flertallet af Mænd, end for Flertallet af Kvinder, den skal saavist ikke benægtes her, for den maa blive klar for enhver, som faar et virkeligt Indblik i denne Sag, og er indlysende alene ved det store Flertal af Mænd, og deriblandt mange af de bedste i andre Henseender, der bukker under i den Kamp. Men som Retfærdiggjørelse af den ulige Dom over Skjøgen og hendes Kjøber har den ingen Berettigelse, for her er ikke Talen om, hvor stærkt hun fristes af sin Kjønndrift, men derimod, hvor mange og store Fristelser, hun har i andre Retninger, og hvor lidet hun ved den Røgt og Pleje, hendes Sjæl har faaet fra Fødslen, er ud-

rustet til at modstaa dem. Og er denne Handel mellem Mand og Kvinde ond og hæsliq i sig selv, hvad jeg af fuldeste Overbevisning mener, den er, saa skal den være fordømmelig for begge, for de er nøjagtig lige gode om den.

Men til dem, som ikke alene indrømmer, hvad der er Sandhed, at Manden i de fleste Tilfælde har en haardere Kamp at bestaa for sædelig Renhed end Kvinden, men deraf drager den falske Slutning, at saa er det ikke alene undskyldeligt, men berettiget, at Mændene tilfredsstiller deres Kjønndrift udenfor Ægteskab — eller jeg vil hellere i dette Sammenhæng kalde det, udenfor virkelige Kjærlighedsforhold, — til dem maa man sige: Ja, men i saa Fald er Skjøgens Existens ligesaa fuldt berettiget eller rettere ganske nødvendig.

Sandheden er den, at Gud skabte dem, Mand og Kvinde; men i Fald det af Mennesker kjendes for Ret, at Kvinden skal være kysk, og for hende skal det lyde: én Mand for én Kvinde, men for Manden: Du kan og skal ikke være kysk, og foruden den ene maa Du have andre Udveje for Dine Drifter, saa er dette fysisk umuligt at arrangere uden Skjøgerne og saa maa disse respekteres som nyttige og uundværlige Medlemmer af Samfundet.

Men at drage denne simple Konsekvens passer ikke i Verdens Kram; derfor hylder man tildels i Theori og fuldtud i Praxis den Anskuelse, at Manden ikke kan drages til Regnskab for sin Andel i Prostitutionen, medens man overfor Skjøgerne tænker og handler i den Selvmodsigelsens og Uretfærdigheden Aand, som gjennem Tiderne har baaret sin onde Frugt og som Kronen paa Værket har skjænket os det Monstrum, som kaldes den reglementerede Prostitution.

Til Tider har Bevidstheden om den Brøde, der med hele dette Uvæsen hvilede paa Samfundets Samvittighed, blusset op, og det har ikke i tidligere Tider manglet paa Forsøg paa at komme det til Livs.

Man har faret frem mod Skjøgerne med Ild og Sværd, i Overensstemmelse med den vedtagne Skik at gjøre dem til Syndebukke; men af og til har man dog ogsaa gjort hæderlige Forsøg paa at gjøre den anden Part medansvarlig. Saaledes sraffedes efter Danske Lov «den Mand, som i Horehus sig lader finde», om end betydelig mildere end Skjøgen, som blev strøget

til Kagen eller sat i Spindehuset. Det er vel nu umiddelbart indlysende, at der er Onder, som ikke lader sig væsentlig paa-virke og end mindre udrydde ved Lov og Straf, og at til disse hører Prostitutionen. Hvad her sker er jo ikke noget, der ud-øves af en Part mod en anden eller andre, men derimod en Handling, som udføres af to efter fælles Overenskomst og uden nogen direkte Fortrædigelse af Trediemand. Og det er meget sjældent, at Loven kan ramme et Forhold, som kun fjærnere eller indirekte medfører Skade for det øvrige Samfund. Det kan saaledes rammes af Loven, naar en Mand i Drukkenskab slaar sine Børn fordærvet, men ikke, at han ved sit Drikkeri gjør dem til Svæklunge eller Idioter fra Fødslen. Naar en Handling, som ikke direkte krænker andre, skal blive kriminel, maa det være noget, som det store Flertal af Mennesker afskyr i sig selv, som Omgang mod Naturen o. l.; men hvad Prostitutionen angaar, saa afskyes den netop ikke i sig selv af et tilstrækkeligt Flertal af den dømmende og straffende Del af Menneskeheden, og derfor vil i hvert Fald Straffe, som skulde ramme begge Parter, altid løbe ud i Sandet, hvad Erfaringen tilstrækkelig har vist.

At falde over de prostituerede Kvinder med Tvang og Straf lader sig naturligvis gjøre. De er i Mindretal, og Verden lader dem i Stikken. Det er, som alt omtalt, ogsaa ofte forsøgt. Man har pisket og druknet og spærret dem inde, eller sendt dem ud af Landet, som Maria Theresia gjorde det, i hele Skibsladninger — selvfølgelig med samme Udbytte, som naar man vil luge ved at rive den grønne Top af Ukrudtet.

Desto værre staar vi jo i Øjeblikket overfor Muligheden af fornyede Straffebestemmelser, som kun skal ramme Kvinden, der sælger sig, medens Manden, der kjøber hende, lades ude af Betragtning. Det nyeste Lovforslag om Prostitutionen, som ved sit Hovedindhold, nemlig Afskaffelsen af den offentlige reglementerede Prostitution, har vakt saa stor Glæde hos alle, der bekvæmper denne Uting, har jo i sin første Paragraf Straf for den, der driver Utugt som Erhverv. Skulde det, som vi haaber, denne Gang lykkes at faa vort Folk befriet fra den lovhjemlede Reglementering, saa er Ønsket og Haabet om, at denne Straffebestemmelse maa blive sløjft, ikke mindre stærkt hos mangfoldige Mennesker. For den, som er trængt dybere ind i hele

denne Sag, er en saadan Straf for de Kvinder, som prostituerer sig, ikke alene i Princippet i Strid med Ret og Retfærdighed, men den rummer ogsaa en stor Del af de samme Farer for alvorlige Misligheder under Udførelsen, som selve Reglementeringen er saa rig paa. Hvad der er en sikker Følge af denne ensidige Straffebestemmelse overfor vedkommende Kvinder er, at den meddelagtige Mand ikke alene gaar frank og fri, men næsten med Nødvendighed tvinges til at blive hendes Angiver.

Det hedder rigtignok «Den, som helt eller delvist ernærer sig ved løsagtigt Levned» straffes o. s. v., og det er altsaa ikke efter Lovens Bogstav selve den isolerede Handling, i hvilken Manden jo er Deltager, der skal straffes, men det, at den paa-gjældende gjør et Levebrød deraf. Dette har imidlertid ingen som helst praktisk Betydning. Enhver, som kjender til Sagen, véd, at den eneste Vej, ad hvilken en Kvinde, som vil skjule det, kan overbevises om at ernære sig ved Utugt, er, at hun overbevises om den og den enkelte bestemte Gang at have taget Penge eller Penges Værdi for at tilstaa en Mand Samleje. Forudsat nu, at Begrebet Skjøger med *liscentia practicandi* forsvinder, saa vil begribeligvis ingen Kvinde aabenlyst vedkjende sig dette Erhverv, allermindst naar det nu i alle Tilfælde er strafbart. Hun vil selvfølgelig altid have et andet Skinerhverv, og det turde blive meget vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at konstatere, om hun i det hele nogensinde har solgt sig for Penge, hvis man ikke skal tage sin Tilflugt til den Mand, som ene kan bevidne, at dette er sket. Men at dette Forhold i sig selv er oprørende, vil vel enhver indrømme, og at Frygten for, at det skal komme til at foreligge, ikke er grebet ud af Luften, vil staa enhver klart ved at læse Fru Schevens Afhandling: «Hvorfor anser Føderationen ikke Prostitutionen for en strafbar Forseelse», hvor hun harmfuldt omtaler, hvorledes dette i fuldt Omfang gaar for sig i forskellige tyske Stæder, hvor Reglementeringen er afskaffet, men hvor man saa har ladet de gamle Straffe for Utugterhvervet træde i fuld Kraft igjen.

I tidligere Tider kom man jo ogsaa efterhaanden netop til det Resultat, at man intet havde opnaaet ved alle disse Forsøg paa at ramme Utugterhvervet i sig selv med Lovens Straf; og man erkjendte, at Statsmyndigheden maatte resignere overfor selve Ondet, som den maa det overfor mangfoldige andre menneske-

uskyldigt smittes, og med Hensyn til Samfundet som Helhed langt større Ødelæggelse — ved at gøre Mænd og Kvinder ufrugtbar — fordi den har en saa meget større Udbredelse end Syfilis. Men netop paa Grund af denne kolosale Udbredelse og paa Grund af forskellige særlige Forhold ved dens Natur og Optræden, er den fuldstændig utilgængelig for nogen som helst Paavirkning af en Kontrol med de prostituerede. Dette indrømmes da ogsaa af den samlede Lægestand paa enkelte Undtagelser nær. Overfor Syfilis derimod er der endnu adskillige, som tilskriver Kontrollens negative Udbytte alene dens mangelfulde Indretning; og hos mange gjør ogsaa sikkerlig den for en Fagmand maaske tilgivelige Følelse sig gjældende, at det Stykke Arbejde kan ikke afleveres, før man kan være det bedre bekendt. Derfor arbejdes der jo fra Lægers Side netop nu adskillige Steder, saaledes særlig i Tyskland, mere ivrigt end nogen Sinde, paa at faa en mere virksom Kontrol med de prostituerede, og det kunde synes, som om dette langtfra vidnede om dens tilstundende Afskaffelse.

Imidlertid er det maaske ikke hverken at beklage eller frygte, netop dette, at Lægerne for Tiden adskillige Steder tager Arbejdet med den sanitære Prostitutionskontrol saa ivrigt op; thi Resultatet bliver for adskilliges Vedkommende, at de netop herunder faa det samme Syn paa den, som de, der længe har bekjæmpet den. — Her hjemme har jo, som bekendt, baade Prof. Ehlers og Prof. Pontoppidan i den seneste Tid afgjort taget Parti for Afskaffelsen af enhver præventiv Kontrol med Skjøgerne. — Alt i alt saa tror og haaber jeg, det nu kun er et Tidsspørgsmaal, naar den nuværende Kontrol falder. Alene det, at der ikke er noget Tegn paa, at den tænkes gjenindført i Norge og England trods alle Stormløb og al Anstrængelse for at bevise, at Sygdommene desaarsag tiltager, maa jo tilslut medføre, at den falder ogsaa i de øvrige Lande.

Og hvad betyder saa Ophævelsen af den offentlige, reglementerede Prostitution? — Det betyder, at der ikke mere er noget Sædelighedspoliti, som paa den ene Side har den Opgave, at udspionere og efterspore en Del Kvinders Færd, som paa dette Tidspunkt ikke er hverken helt eller halvt professionelle Skjøger, og altsaa ikke mere farlige for Samfundets Sundhedstilstand end hundreder af Mænd og hundreder af andre Kvinder, som det er umuligt for Politiet at inddrage under nogen som helst Kontrol,

og som paa den anden Side har den Opgave at haandhæve Reglementets mange Bestemmelser blandt en Flok*) indskrevne Skjøger, hvis Levevej og alt, hvad dermed følger, de maa behandle som fuldstændig i sin Orden og tilladelig, medens der med Hensyn til Reglementets Forskrifter, som umuligt kan gennemføres strængt i alle Tilfælde og heller ikke paa nogen Maade bliver det, er saa stor Fristelse baade til vilkaarlig Haardhed og utilbørlig partisk Eftergivenhed, at ingen tør forudsætte eller forlange, at et underordnet Personale helt og altid skulde kunne undgaa Demoralisation herved.

Det betyder fremdeles, at der ikke mere findes en Klasse Mennesker, som under Paaskud af, at de ene eller dog hovedsagelig bærer Skylden for Samfundets Ødelæggelse ved Kjonssygdommene, tildeles en abnorm Retsstilling og sættes under haardere og vilkaarligere Tvang end nogensomhelst andre Individer i Staten; samt herunder brutaliseres og fornedres saa stærkt, som kun meget faa af dem vilde kunne blive, hvis de overlodes til dem selv, og det kun var Ordenspolitiets Sag at sørge for, at Kvinder saavel som Mænd ikke vakte offentlig Forargelse paa nogen Maade eller forulempede andre Mennesker.

Og det betyder endelig, at nu maa det være hver enkelt Ansvar, hvad han udsætter sig selv og andre for, naar han søger kjønslig Omgang, hvor Faren for venerisk Smitte er selvfølgelig, saavel med som uden Kontrol, hvor Troen paa selv den svageste Garanti herfor maa gjøre og har gjort uendelig Skade ved at fratage unge Mænd baade Ansvarsfølelsen og Frygt overfor det, de indlader sig paa. Jeg véd, at mange hertil vil svare: og, hvad vil det saa nytte, at Mændene selv faar Ansvaret, det vil ikke holde dem fra at give efter for deres Kjønndrift i nogen væsentlig Grad, dertil er Fristelserne for store, og Driften for stærk. Ja, var dette endog Tilfældet, saa tabtes der vel i hvert Fald intet ved, at en falsk Garanti og et mer end brøstfældigt Værn fejedes bort; men hvor tør man paastaa, at denne Profeti vil slaa til? Hvad har man indtil den nyeste Tid gjort for at vække dette Ansvar hos hver enkelt og derved hos den store Masse. I hundrede Aar har man herset med mer eller mindre taabelige og slet funderede Foranstaltninger overfor et lille Antal Kvinder, mens man lod alle andre i den mest uforsvarlige Uvi-

*) her i Kjøbenhavn 6—700.

denhed om hele dette Spørgsmaal, som første Gang en ung Mand «morer sig» kan betyde Tab af Sundhed, Forstand, enhver Mulighed for virkelig Kjærlighedslykke, og i Stedet derfor Mulighed for at føre samme Elendighed over en intetanende Hustru og hjælpeløse Børn.

Dette vil nu blive anderledes, og det er blevet anderledes. Man behøver ikke bedre Bevis for den svigtende Tro og Tillid til offentlig sanitær Kontrol med Skjøger, end den Iver, hvormed der nu rundt omkring tages fat paa alle de Opgaver, som man hidtil skammeligt har forsømt, og som direkte og indirekte vil indskrænke Prostitutionen og dens Ødelæggelser. Der kæmpes først og fremmest for Oplysning overalt, for netop overalt at få alle i Tale og give dem i Samling og hver for sig Følelsen af deres særlige Del af Ansvar. Der kæmpes mer end nogensinde for at støtte og værne de helt unge Kvinder netop paa det Tidspunkt, hvor Faren er størst for at de glide ud i Prostitutionen, og det fremhæves mere og mere, hvor stor en Betydning Kvinders daarlige sociale Stilling i det hele har netop i denne Sag o. s. fr.

Og saa er der vel endnu dem, som tror vist og haaber sikkert, at det ikke er Mænds sidste Ord i den Sag, dette. Vi kan ikke føre nogen Kamp paa dette Punkt; der er dem, som venter den Dag, da flere og flere unge Mænd vil føle, vi maa og skal føre den Kamp, for vi tør ikke, og vi kan ikke bære Ansvar, hvis vi ikke gøre det. Den Dag, da ikke som nu, mangan god Fader tænker og siger, hvor kan jeg forlange af min Søn, hvad ikke har været muligt for mig. Det synes maaske ham selv og andre at være den rette Overbærenhed overfor andres Synder i Følelsen af sin egen; maaske kunde det ogsaa være Overbærenhed overfor egne Synder, og Mangel paa det Mod, som tør sige: jeg handlede værre, end jeg kunde forsvare, bliv Du en bedre Mand, end jeg har været. Og den Dag, da ingen god Moder dækker sig bag en saakaldet Blufærdighed, som maaske ogsaa kunde kaldes ligegyldig Fejghed og Mangel paa den Renhed, som gjør alt rent, men forstaar, at er der noget Sted, hvor hendes Søn behøver al den støttende Kjærlighed og al den Forstaaelse, som hendes Hjærte rummer, saa er det her. — Naar saadanne Fædre og saadanne Mødre fostrer et Lands Sønner, saa sygner og svinder Prostitutionen.